

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневик у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
 Для Галичини 2.50 дол.
 Для України 36 руб.
 Для п. Америки 2.50 дол.
 Для Канади 2.50 дол.
 Для Аргентини 6 пез.

„PRACIA“

Jornal semanal para os Ukrainos no Brazil.
 Publica-se em Prudentopolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс від стиха. Більші по 200 рс. За всякі оголошення платиться ся з гори.

PRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми України! до спону
 В нас є сила Козарів!

Не розлучать нас ні море,
 Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Польська мегальоманія і самообман.

Президент міста Варшави Джевецкі уступив. Се наслідок скандалічної господарки міської ради в польській столиці, яка привела фінанси міста до межі банкруства і спонукала уряд делегувати слідчу комісію. В кождім головнім місті концентрується державне житте, там живуть чужі посольства, воно є осідком правительства й тому столиця має першорядне значінне. Правительство й суспільність у всіх уважають якнайбільше на те, щоб головне місто під кождим оглядом представлялося взірцево, бо його вигляд і внутрішній порядок є мірилом і показником зрілости народу до самоуправління. З тої точки погляду зовсім оправданий той великий крик, який після викриття варшавського скандалу счинився в польській пресі. Всі польські часописи повні дискусії про сю справу і всі згоджуються в тім, що економічний упадок Варшави є компромітацією для цілої польської нації, яка поведеться до банкру-

полеміку з ворожою пресою або брати в оборону Уряд перед її нападами — в політичнім життє мало практиковане, раз тому, що така полеміка нічого не дає ізза своєї односторонности й заїлости, по друге тому, що напад ворожої преси на якийсь уряд є лише признаннем для нього.

Коли в данім випадку Галицький Уряд є солю в очах польської преси, то се лиш тому, що він стоїть на сторожі українських інтересів. Не малиб і ми причини займатися злим гумором „Газети Вечорної“. Але статя цікава і для польського способу думання дуже характеристична, тому виїмково робимо се.

Уповноважений Галицького Уряду для справ преси і пропаганди, др. Назарук висказався перед співробітником „Neue Freie Presse“ про справу української державности в Галичині, заявлячи, що питанне се в найблищім часі буде вирішене. Очевидно, що се мусіло подразнити польського журналіста. Бо для нього справа Галичини по прикріпленню польського орла на львівським ратуші буде вирішена. Тому він розсердився й назвав це

Колиж українське населенне після самої „Газети Вечорної“ стоїть за Урядом, то вона тим самим признає, що се населенне домагається власної держави й на польську приналежність не згодиться. А те саме сказав др. Назарук редактоврови „N. Fr. Presse“.

„Газета Вечорна“ признає, що Галицький Уряд має за собою ціле населенне і називає його — банкрутом, бо як вона пише, більша часть населення гравітує до Польщі, часть до совітської, часть до царської Росії! Ся примірна недостача льогіки дасться пояснити лиш умовим банкрутством польської преси. А таке банкрутство десять разів гірше від політичного бо на слабу голову нема лікарства. Се й не диво. Польська преса живе не від нині самообманом. Розумніші з польських політичних письменників знають дуже добре, що Польща Галичини задержати не може. Але недостача відваги, яка в тій справі належить у Поляків до патріотизму, не дозволяє їм сказати своїй суспільности правду. І так всюди стрічаємося з польськими поглядами, що справа

не може. Польща в своїх нинішніх межах буде коротким епізодом. Справа української державности в Галичині се питанне європейське; на його вирішенне чесько-польський договір не має найменшого впливу. Східна Галичина силою розвитку подій мусить скинути польську окупацію. Поляки говорять „про історичні границі“ — нині у століттє національних держав! Вони обманюють себе, що зможуть „вхлоноць“ на українське населенне. Значить: українська нація по польській комбінації малаб на їх бажанне загинути — жива, велика нація у 20, століттє! Не могли згерманізувати Прусакі Поляків, Мадяри Словаків і Румунів і то в часах, коли національне освідомленне народніх мас було далеко слабше, то щож казати про Поляків, які самі не можуть собі дати ради, до тогож нині, де національне питанне перейшло у свідомість широких мас всіх народів...

Фантазія Поляків буйна й розмашиста, але найбільше тоді, коли вони чуються на зовні безпечні, Над Німцями стоїть тепер Франція, а большевики нині супроти

ликий крик, який після викриття варшавського скандалу счинився в польській пресі. Всі польські часописи повні дискусії про сю справу і всі згоджуються в тім, що економічний упадок Варшави є компромітацією для цілої польської нації, яка показала незрілою до самоуправи. А якжеж виглядатиме адміністрація міст на провінції? — питається слушно „Курер Варшавський“, а краківський „Час“ пропонує перенесення столиці до Кракова або Познаня. Польська міністерська рада застановляється на окремій засіданню над розв'язанням міської ради й установленням урядового комісаря, щоб не допустити до остаточного банкрутства.

В таку психологічну хвилю появилася у львівській „Газеті Вечорній“ передовиця під заголовком „Голос банкрута“, а банкрутом у тій статі не польська держава, лиш українсько-галицька справа. Вести

танне се в найблищій часі буде вирішене. Очевидно, що се мусіло подразнити польського журналіста. Бо для нього справа Галичини по прикріпленню польського орла на львівській ратуші буде вирішена. Тому він розсердився й назвав др. Назарука й Гал. Уряд банкрутом. Називає його банкрутом і рівночасно сам признає, що населення Галичини знає того „банкрута“ як свого представника, коли пише, що упов. Назарук промовляє „іменем кількох мільйонів людей, з котрих половина Назарука не знає“. Найменше половину населення становлять діти й та частина жіноцтва, яка політикою не займається. Отже польський журналіст сам признає, що фактично ціле населення Галичини д-ра Назарука знає. А знає його не як приватну особу, лиш як політичного діяча, знає його програму української державності, за якою воно лавою йде.

не може. Але недостача відваги, яка в тій справі належить у Поляків до патріотизму, не дозволяє їм сказати своїй суспільності правду. І так всюди стрічаємося з польськими поглядами, що справа Галичини вже вирішена на польську сторону. А вже цілком Полякам перевернулося в голові після заключення договору з Чехами. Польська преса хотілаби злорадно викликати ворожнечу між Українцями й Чехами. Нічого подібного в наших відносинах до Чехів нема. Гал. Уряд не думав впливати на Чехів з приводу договору з Поляками, Польські наклепи в тім напрямі се звичайна видумка. Коженда нація керується в політиці своїми інтересами. Головна річ в тім, щоб керуючі провідники найшли ті напрямки, яких кажуть їм шукати інтереси державні. Др. Бенеш заключив договір з Польщею, яка своїх нинішніх границь задержати

Фантазія Поляків буйна й розмашиста, але найбільше тоді, коли вони чуються на зовні безпечні, Над Німцями стоїть тепер Франція, а большевики нині супроти Поляків, які мають танки і французські гармати за слабкі. Але відносини можуть швидко змінитися. Навіть большевики, оскільки вони ще при кермі вдержаться, проголосять при першій нагоді рижський договір необов'язуючим.

Для Галичини, а саме для української суверенності чесько-польський договір є рівнодушний. Се таке ясне, як ясне те, що Сх. Галичина до Польщі належати не буде. Кождий знає що значить для народу ще два роки чужої окупації: вона знищилаб за той час багато українських егзистенцій. Але для народу як поняття відокремленого організму загин певного числа одиниць, хоч сумний і

А. Кащенко

13)

Під Корсунем

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

(Дальше).

У цю добу з під брами вийшов Блясь що був тут біля варті, й почувши про втікача, зараз повів його до гетьмана. Разом з ними хотів увійти під браму й Цимбалюк, але хорунжий рішучо спинив його.

— Куди козак? Гей вартові, назад його!

— Мені до коронного гетьмана... — обізвався Цимбалюк.

— Про що? Яка справа?

— Дочку шукаю. Гусари у замок взяли.

— Геть к бісам! — скрукнув шляхтич. — Гадаеш гетьман буде шукати твою дочку!? Не бійся, як стане непотрібна, так випустять!

— Нема чого глузувати, пане хорунжий! — сказав Цимбалюк суворо. — Я козак, відомий неновельможному гетьманові... Мені пильно треба до нього!

— Назад кажу! Гетьман тепер на бенкеті; ніколи йому з тобою балакати!

— Ні, я мушу його бачити! — завзався Данило.

— Гей, вартові! — гукнув Блясь. — Викинте його за браму, та надавайте добре, щоб не сперечався!

Вартові вхопили Цимбалюка, але, поважаючи його старість, не били, тільки відвели геть од брами. Обурений і сумний вернувся Цимбалюк до хати та й там застав не радість: знахорка сказала, що хвороба сталася Ганні через ляхівське катування, а чи видужає вона, чи ні, то вже як Бог дасть. Виходячи, вона приобіщала зварити якогось зілля, щоб напувати хвору, та й з тим пішла.

Сумно минала ніч. Хвора в сні кидалася, марила й голосно верзла щось без пам'яті. Данило що-разу встав до неї, не маючи змоги заснути. Аж ранком хвора неначе заснула спокійніше, проте Данило вже не міг спати, й він, убравшись, пішов знову до замку, з надією досягнути таки до коронного гетьмана.

Біля замку застав він метушню. Під брамою що-разу сновигали шляхтичі, виїздили вершники й усі кудись поспішалися, а через скільки хвилин по всьому Корсуні засурмили в сурми, щоб військо лаштувалося до походу.

На всі прохання Цимбалюка пустити його до замку, вартові одмовляли, що заборонено; шляхтичі ж почувши від утікача про зраду реєстрових козаків під Жовтими Водами поглядали на нього нещеними очима.

Скоро до замку почало збиратися польське військо, і Цимбалюка прогнали геть з майдану.

— Доведеться шаблею добувати дочку! — думав старий козак, йдучи до своєї хаги. Тільки як це зробити? Єдиний шлях йти до Хмельницького й привести його сюди, але на кого покинути хвору Ганню?

Ганна своєю хворобою зав'язала Данилові руки й тепер, коли він увесь горів помстою, мусів упевнитись, що нічого не зможе зробити.

Польське військо виходило з Корсуня й Цимбалюк мав надію, що хоч тепер випустять Прісю з замку. Справді чимало покривджених та осоромлених дівчат через кілька годин було виущено, але Пріся не вернулася.

Цимбалюк і після виїзду Потоцького що дня ходив до замкової брами, але всі його змагання були даремні: у замок його не впускали.

Ганні що дня гіршало. Вона вже не хотіла їсти і й дуже рідко коли приходила до пам'яті. Лийнати її в хаті саму, навіть на недовгий час, було неможливо — й Данило, сумуючи, сидів коло своєї дружини.

Так минуло скільки днів. А тим часом несподівано Потоцький знову вернувся до Корсуня й зразу ж поїхав з лівом, але про те, що станеться з тими

Калиновським оглядати місцевість по околицях Корсуня.

Недалеко від міста у бік Стеблїва, а від Росії на північ, простяглися височенькі гори й на тих горах, ще з давніших часів, були покопані шанці. Місцевість та здалася гетьманам дуже придатною до бою, бо праве крило польського війська було б тут захищене Росією, а середина й ліве крило — шанцями.

Тікати ближче до Польщі, як радили Потоцькому Корецький та Бігановський, було вже не можливо, бо під'їзди подавали вісти, що Хмельницький догонить польське військо й може набігти на нього під час походу всім на загибель. Через те гетьмани зважили за краще стати на горах, поновити давні шанці, покопати ще нові й спянути тут Хмельницького озброєною рукою.

IX.

Коли гетьмани верталися з оглядин: шанців, поміж ними виникла суперечка. Потоцький був тієї думки, що Корсунь та Стеблїв треба зруйнувати, бо вони лишаться поза шанцями й ними можуть скористуватися вороги; а Калиновський доводив, що це буде не на користь Полякам, бо тоді вони не матимуть звідки добувати собі харчів.

Гетьмани сперечалися довго й гостро про те, що зробити з Корсунем та Стеблївом, але про те, що станеться з тими

тяжкий, однак в історії майже без значіння. Як великий є руйнуючий тягар польської окупації для українського народу як суми одиниць, — для нації як колективу буде він епізодом. Поляки Галичини задержати не можуть. Не мусілаб Польща передати Галичину вже з вирішення Найвищої Ради, то майбутній другий „рижський“ мир, який Польщі минути не може, Галичина при Польщі не лишиться. Положення Польщі з огляду на найблизшу будучину вимагалоб, щоб вона бачучи вже нині на горизонті хмари, розумно і „з гонором“ сама Галичину опорожнила. Така добровільна передача малаб для неї велике додатне значіння. Англіїці, знамениті політичні обсерватори, ніде не допускають до насильної зміни в розмірі своєї світової імперії. Вони навіть уступають добровільно там, де бачать, що мусілиб се зробити під напором обставин, що відбилосяб некорисно на їх загальнім престижу й повазі в світі. Але тяжко подумати, щоб у Поляків нашлося тільки розуму й політичної зрілості як у Англіїців. В своїй заїлості, мегальманії і самообмані будуть вони держатися так довго поки східний меч не спровадить їх з дороги фантастичних мрій на межу тверезої дійсності. В характері Поляків лежить, що як побідники є вони ненаситні й безмежно горді; як побіджені тратять духа аж до резигнації. Така філя резигнації захопила Польщу, коли большевики стояли під Варшавою. Які вони тоді маленькі були як калялися...! Коли лиш положення в їх користь змінилося зараз і психіка Поляків показала ся їх повна ненависть. Якби через ніч забули вони про минувшину і про те, що їх успіх ілюзоричний, бо тимчасовий. Зміни по світовій війні повинні бути Полякам наукою. Аджеж їх пословиця каже: „Хто сміється на кінці, сміється найліпше“. Що лишилося з берестейського мира, що з букарештського крім компромітациї тих, що їх диктували? Король бельгійський і сербський 4 роки жили на вигнанню. Поляки

він не лишився в краю, лиш забрався з урядом на чужину? Чи він вибравби „віденський Рінг“, чи веселійший париський бульвар — на одно виходить. Пілсудський мусілиб виїхати в таким випадку з тої самої причини, задля якої виїхав др. Петрушевич. Президент Гал. Уряду виїхав, бо лишаючись у краю, бувби попав під польську владу, а український нарід таким чином опинивсяби без легального заступника й оборонця своєї державної незалежності. Нарочне полишення уряду під окупацією називається в істерії зрадою. На такий вчинок свідомий своєї відповідальности уряд ніколи не відваживсяби. Знають се добре Поляки, але їх психіка вимагає дитячих дотепів і наклепів і всілякого рода видумок, щоб обманювати себе. Святоюрські арештовання комуністів мали бути оправданнем і мотивом з гори плянованих репресій. В цілім світі знають, що тих „Українців“ навчила комунізму ад hoe польська львівська поліція, але Полякам се не перешкаджає робити велике слідство, якого виследи держаться чомусь „в сціслей таємниці“. Така комедія непотрібна, бо „український комунізм“ як аргумент проти признання незалежності Галичини Найвищою Радою Полякам дуже вигідний і якраз тепер на часі. Неуспіх російського большевизму має свою причину в масі селянства, яка є з природи річи проти комунізму. 90% населення Галичини становить селянство й тому большевизм в українським населенню Галичини не має підстави ні умовин життя. Комунізму в Галичині не було й нема. Тому не треба дивуватися, що львівська поліція потрібне число українських комуністів мусіла сама допустити — з Варшави. Всілякими методами змагають Поляки до утримання Галичини в своїх руках. Але їх „славно-звісна конскрипція“, при якій жандармерія, військо й найгірші насильства не були в силі зломити твердого національного фронту українського населення, повинна бути для них нашкодою.

Таким чином зменшити тягарі. Се перевів і Гал. Уряд. Полякам може таке видається дивним, бо вони для ощадности, як і взагалі для економічного питання не мають зрозуміння й тому польська господарка має вироблену марку в світі. В Польщі з її величезним дефіцитом поменшення числа урядовців конечнійше чим деінде, але його годі перевести, бо кожний урядовець, якогоб уряд хотів звільнити, має за собою посла, фамілію або шляхтича, який своїм „вето“ кладе свою заборону. Про ті річи знають Поляки самі добре й тому булоб гарнійше, якби вони не критикували Українців у справах, в яких дали добрий доказ повної деморалізації. Поляки мають тільки клопотів у себе дома, що польська преса, хочаби направити настрої населення, забавляє свою публику передовицями про ліквідацію гал.-української справи. Практичнійше й успішнійше булоб ужити чорнила на ті численні мальверзації і пошесті корупції, від якої сопух занечищує вже воздух.

Глупота, сліпота, жорстокість і фанатизм польської окупації є мірилом страху Поляків перед свідомию в національних питаннях некомпромісовою українською нацією і назриваючими подіями. Поляки бачать нехибну втрату Галичини, тому їх політика баянсує від арештувань до проектів автономії, чіпаючися по дорозі всіх можливих і неможливих средств, щоб вийти з безвихідної ситуації. Як підчас війни в Австрії чорножовті політики вмовляли в себе до остатку, що Австрія не розпадеться бо всі народи стоять вірно при династії, так само Поляки манять себе історією, Францією, Румунією Чехо-Словаччиною, гравітацією і подібними аргументами. А тим часом Льюїс Джордж заявляє, що справа Східної Галичини, яка в польській концепції вже до них належить, — шойно тепер приїде перед Найвищу Раду... Англія маючи знаменитий інформаційний апарат, розсіяний по цілій Європі

ричні границі продовжатимуть Поляки але за Сяном.

Осип Лука. (Укр. Пр.)

Ірландія свободна.

Англіський король оголосив прокламацією, якою вертає свободу всім ірландським революціонерам, які знаходяться по англійських тюрмах. Під пору знайдеться поміж 4000 до 5000 ірландських борців на свободу народа по тюрмах, яких двері сейчас відчинилися перед ними.

По підписанню мирового договору поміж революційною Ірландією і англійським правительством події наступили незвичайно скоро по собі. Пороблено остаточні пляни в цілі скликання англійського і ірландського парламенту, які мають потвердити мир і сотворення незалежної ірландської держави; рівночасно англійське правительтво видало остаточні розпорядження в цілі усунення всіх своїх урядників з Ірландії.

„Англіське правительтво видало нашу будучу долю в наші руки“ — заявив Гріффіц, основатель партії Шин Фейнерів, яка з оружем в руці станула до боротьби о свободу народа — „Предложення, які ми дістали від англійського правительства дозволяють нам станути на ногах і розвивати наші сили, нашу власну культуру і нашу народну окремішність. Одним словом, ми вибороли свободу, за яку боролися від віків“.

І коли нині Ірландія є зівсім свободна і майже незалежна держава — бо її сполука з Англією є тільки вельми слаба — то це вона може завдячувати тільки одному Гріфінови. Він заложив і покликав до життя організацію Шин Фейнерів; він відкинув давний спосіб ірландських політиків в англійським парламенті допомогатися о права для свого народа і держави.

вий. Зміни по світовій війні повинні бути Полякам наукою. Аджеж їх пословиця каже: „Хто сміється на кінці, сміється найліпше“. Що лишилося з берестейського мира, що з букарештенського крім компромітації тих, що їх диктували? Король бельгійський і сербський 4 роки жили на вигнанні. Потім ролі змінилися, вигнані вернули до дому, а ті, що їх передтим вигнали їх місце на тревалім вигнанні. Чи супроти того не виглядає глупо та гордість і дитячі посмішки Поляків з Гал. Уряду? В польській пресі пишеться „президент“ у знаках наведення сміються, що др. Петрушевич на „віденським Рінгу“... Не розуміють а радше не хочуть признати, що уряд спонуканий Поляками, мусить урядувати на чужині, як довго державна область окупована. Що зробивби президент Пілсудский, якби большевики були заняли Варшаву, а

Галичини у своїх руках. Але їх „славно-звісна конскрипція“, при якій жандармерія, військо й найгірші насильства не були в силі зломити твердого національного фронту українського населення, повинна бути для них наукою й виходом до інавгурації нової політики супроти Українців. Евакуація Сх. Галичини і то негайна моглаб Полякам поліпшити їх положення з видом на будучину. Потім польська миролюбивість прийде за пізно. Знаючи Поляків, треба з тим числитися, що як твердша сила їх не приведе до рівноваги, вони дальше будуть брехливими видумками вмовляли в себе, що якосьто буде й потішати себе, що Гал. Уряд вже не має грошей, коли переводить ошадну господарку. У всіх державах Європи переводитьсл тепер з оглядів щадничих зменшення стану урядовців, щоб

справа Східної Галичини, яка в польській концепції вже до них належить, — шойно тепер прийде перед Найвищу Раду... Англія маючи знаменитий інформаційний апарат, розсіяний по цілій Європі знає що полишення Галичини при Польщі булоб балканізацією нашої землі, яка в нинішніх елекрикою переповнених часах моглаби своїм вибухом спричинити велику пожежу. Як великий купець і промисловець потребує вона якнайскоршої консолідації і спокою. З огляду на величезне значінне нафти для фльоти старається вона дістати всі нафтові жерела в свої руки і з тої причини не хоче дати Галичину в непевні руки Поляків. Поляки переконаються незабаром чия політика збанкрутувала, українська оперта на праві великої нації до життя, чи польське насильство й мегальomanія. Мрії про істо-

Шін Фейнерів він відкинув давний спосіб ірландських політиків в англійським парламенті допомагати о права для свого народу і повільно, крок за кроком здобувати парламентарною дорогою ці права; він проголосив політику безоглядної боротьби з найздином; місто політичної боротьби появилися малі відділи тайної ірландської армії з карабінами в руках і переводячи нечаяні напади то тут то там, в коротці довели до цього, що англійське військо було приневолене опустити цілу полудневу Ірландію; і тільки він вибрав тайний ірландський Парламент, сотворив тайний ірландський Парламент, сотворив тайні ірландські суди та вибрав президентом революційної Ірландії де Валеру. І весь ірландський народ підпер

польськими підданцями, що живуть по тих містах, жаден з них і не подумав.

Суперечка гетьманів скінчилася на тому, що Потоцький привселюдно сказав:

— Не діло польного гетьмана керувати військом, а діло — виконувати накази коронного гетьмана; я ж наказую, щоб з вечора полки виходили з міста на становисько за шанці; Корсунь же та Стеблів щоб сієї ночі було спалено. Замок Корсунський спалимо завтра ранком,

Таким чином долю Курсуня й Стеблева було вирішено. Калиновському нічого не лишалось, як виконати наказ Потоцького. Він так і вчинив, але турбуючись про харчування війська, передаючи полковникам наказ коронного гетьмана, додав від себе подбати про те, щоб жевніри та драгуни, раніше, ніж запалювати хати та повітки, збирали всі харчі й худобу та перетягали все за шанці.

Полковник Друцький, повернувши у вечер по замку, почав складати своє добро, бо завтра поводитися вивозити все геть у поле, до військового становиська. Упоравшись з тим і повечерявши добре з венгерським вином та старим медом, він згадав про Прією. Заходила остання ніч, що молодиця була тут, біля нього. Завтра ранком її доводилося або віддати катам, або випустити на волю, а й те й друге залежало від того, чи згодиться

вона сьогодні бути до нього ласкавою, чи ні.

Маючи надію, що, потуживши за чоловіком шість день, молодиця вже змякла до думки, що вона вдова й сьогодні буде прихильніша, старий сів, як звичайно любив сидіти після смачної вечері, на подушках, простягнувши ноги на стілець, і звелів привести до себе Прією.

Страхаючись панського гніву, гайдук не наважувався сказати полковникові, що без нього молодиця собі заповідяла, і через скільки хвилин привів її у світлицю. Прією була заслонена мало не з очима чорною хусткою й спинилась оддалік пана.

— Давно ми з тобою молодице не бачилися! — сказав Друцький. Чи не надумала ти чогось нового?

— Надумала, пане полковнику! — сказала Прією й скинула з голови хустку.

Друцький як опарений схопився на ноги. Перед ним стояло якесь страховисько з покарбованим, опухлим і рясно вкритим червоними струнами обличчям. Ніщо в їїй почварі не нагадувало квасуні-козачки, й тільки чорні, як ніч очі, з некучим докором дивилися на нього з сумних руйн колишньої краси.

— Як це тобі сталося? — з жахом скрикнув полковник.

— Це я навмисне зробила, пане, щоб уже вас до мене не вабило.

Друцький не мав сили дивитись на Прією: її погляди були його мов батогі катів. У душі його заворушилося сумління — молода жінка знищила свою вроду через нього, а щож може бути до рожчого жінці за її вроду?

— Запниє! — сказав він і, хвилюючись, почав ходити по горниці. Йому стало соромно самого себе. Скільки хвилин обоє мовчали, нарешті він спенився і сказав:

— За твою вірність чоловікові, молодице, я дарую тобі життя й волю. Чоловік твій певно живий. А що ніби його почвертовано, то я сказав тобі неправдиво.

Ці слова Поляка знову перевернули змучену Прією душу. З одного боку надія на те, що Мизига живий, освітляла її промінем радості, а з другого страх стати йому на очі такою огидливою розривав її душу на двох, і бідна жінка в одчаю впала навколішки.

— Пане, пане!... Що ж зн з мною зробили?! Буду я тепер нелюба жому чоловікові! Коли б була знала, що він живий, була б краще я терпіла ваше катування до загину, а не зробила б собі каліцтва.

— Тепер і мені тебе шкода, молодице! — сказав Друцький, Чи гадав же я, що

знайду у хлопки таку душу й таку волю?

Він плеснув у долоні. Увійшов гайдук.

— Одведи молодицю за браму!

— А як велите, вельможний пане... — спитав гайдук. — Чи повісити її чи голову стяти?

— Ось я тобі самому звелю голову стяти за те, що не доглянув молодиці! — скрикнув полковник у запалі. Щоб і волос з голови її не впав, бо таких жінок не багато є на світі. Одведи її за брами й пусти йти до дому.

Прією пішла за гайдуком і вийшла на двір з замку на свіже повітря, що його так давно вона не почувала. Ніч була хмарна й Прією вразило, що на заході хмари були червоні.

— Мабуть пожежа в Стеблеві — подумала Прією й поспішаючись вийшла за браму.

З майдану вона побачила, що над Росією в Корсуні вибухнуло полум'я й крізь віти тополів можна було розглядіти, що зайнялася хати.

Прією прискорила ходу. На майдані вона побачила багато польського війська, вулицями була страшенна метушня. З боку Росії сунули купами пілі й конні Поляки, гонючи поперед себе товар і всяку живність.

(Далі буде).

його змагання Шин Фейнерів; а коли поміж ірландським народом знайшов деколи який зрадник то сейчас спотикала його за це заслужена заплата: його находже-по ранком повішеного на першій ліпшій стовпі.

Ця солідарність і згода в боротьбі цілого народу остаточно поконала Англію наймогутішу тепер державу у світі. Вона віднесла до Шин Фейнерів з предложенням завішення мира; опісля сачалися переговори і по кількох місяцях довели до цього, що Ірландія дістала повну свободу зівсім незалежної держави в границях Англії; ця свобода є цього рода як її має Канада, Австралія або Полуднево Африканські англійські колонії!

Історія ірландської боротьби за національне визволення буде блискучим приміром в історії по всі часи посвяти і саможертви тисячів безіменних героїв для добра Вітчизни.

По 21 місяцях.

Ще минулого року польська військова дефензива перевела на Гуцульщині масові арештування та замкнула 255 Гуцулів за заговор проти польської держави та приготування до оружного повстання. Арештуваних тягано серед знущань та побоїв по різних тюрмах як у Львові так і у Вісничу, а в кінці осаджено їх в арештах в Коломиї. Прокуратура виступила з обжалуванням проти 44 Гуцулів, в тому 33 обжаловано за параграф 58 з. к. та наложено на них обовязковий слідчий арешт.

В коломиїській тюрмі просиділи вони поверх 21 місяців та дістали вже й акт обжалування за параграф 58 к. з. Гуцули спокійно вижидали на розправу.

Та тимчасом різні польські круги почали робити старання, щоби до розправи не допустити. А чому — це вже справа яких мотивів не тяжко догадатися.

Арештуванням Гуцулам роблено

давниств як популярні календарі. Ось календар „Просьвіти“ на рік 1922. впав в останніх днях жертвою лютоючої польської прокуратури, яка сконфіскувала й забрала весь готовий вже наклад. Причини сеї нечуваної конфіскації польські окупаційні влади, як звичайно не подали.

Найновітні вісти.

Ділимося з Шан. Читачами сумною вісткою, що в минувшім тижні помер в Римі

Свят. Отець Венедикт XV.

(Позаяк вістка ся прийшла вже майже по зложеню числа, проте подробиці про пок. Свят. Отця поміститься в слідуєчому числі).

В Італії перепадають сильні дощі. Пишуть, що місцевість С. Фрателльо, коло Мессини, майже зовсім знищена.

Спис людности в Італії виказує, що Італія числить нині 40 мільонів мешканців.

Часописи італійські атакують Францію, котра немилосерно стремить до сего, щоби Німців цілковито знищити.

На жадання Англії відбуваються нуради в Каннес, в котрій беруть уділ держави коаліційні. Французи не вірять в ті наради та повідають що се Франції лиш шкоду принесе. Бріанд з цілим міністерством подався до димісії.

Ірландським президентом зістав вибраний Гріффіт. Ходять вісти, що Де Валера з своїми прихильниками буде вести дальше борбу.

Угри тужать дальше за своїм королем, та праця в тім напрямі не устре.

Дня 12. лютого відбудуться збори П.П. Учителів українських оселі Прудентопільської в старій каплиці, зараз по Сл. Божій.

Проситья всіх пп. учителів явитись на зборах, бо суть до обговореня важні справи.

Новий часопис бразилійський недовзі почне виходити в Прудентополи п. н. »O Prelo«. Часопис посвячений буде справам сего мунісіпія.

Жертви на Українську церков в Куритибі.

Dorizon. — Впр. о. Омелян Анастасевич з білетів 100\$; Дмитро Бусько з білетів 40\$, Варвара Матієка 10\$.

Erechim, Rio Grande do Sul. — Андрій Чорнобай від родини 100\$, з білетів 100\$, Василь Чорнобай 20\$.

Guajuvira. — Михайло Скорий з білетів 10\$.

Guararuava. — Павло Казноха 20\$.

Hervalsinho. — Стефан Красовський 10\$.

Itacema. — Впр. о. Климентий Бжуховський з білетів 200\$, Михайло Задорожний 30\$.

Itaty. — Микола Рокіцький 10\$.

Jangada. — Федь Любий з біл. 14\$, Никита Пасічний 8\$.

Marcelina. — Пилип Шпарага з білетів 50\$; Іван Ольшанецкий 15\$.

Santa Barbara. — По 5\$: Солтовська, Іван Наливайко, Петро Герасим, Софія Горинецка.

Umbará Теодор Сенишин з біл. 50\$.

Сума телер оголошена . . . 2:522\$800
Сума попередно оголошена 7:118\$700

До дня 21. грудня 1921
зібрано на церков . . . . . 9:641\$500

Усім Вп. Жертводавцям сердечна подяка.

За Комітет будови нової української церкви в Куритибі:

о. Рафаїл Криницький ЧСВВ.,
Яків Стельмах.

Намірене на лютий.

(Для членів братства Н.С.Х.)

слухав, зібрав військо і пішов з ним проти неприятеля а Мойсей з Ароном і Йором удався на гору щоб помолитися. Взніє він руки до неба, благав Бога о поміч і Жиди зачали перемагати своїх противників. Та тимчасом настала страшна спекота. Сонце огнем жарило, навіло утому на Мойсея, йому руки мліли, опадали, він перестав молитися а за той час вороги брали верх над жидами.

Зле дієся з ними! — крикнув Арон, і Мойсей знову зібрав свою силу, підніс ще раз свої зімлілі руки до Бога і щастя в одній хвилі перехилося на сторону Ізраїльтян. Але за якийсь час ще більша утома обняла Мойсея, знову його руки опали а тим часом неприятель став перемагати жидів. Завважав се Арон і Йор, що не військо а сила молитви попоконує ворога, взяли тоді руки Мойсея, піднесли їх в гору і піддержували їх аж до заходу сонця, поки жиди не побідили. Після сего казав Господь Мойсеєви записати се на вічну пам'ять в святім Письмі, щоби всі люди знали, яка то є сила в молитві.

А на сім місці ще одну подібну подію варта вам, милі братя, розказати.

Знаєте, тому дев'ятьнацять соток літ назад, жив на сім звіті другий чоловік, але не Мойсей, але сам Син Божий, сам Бог. Проти Нього, проти Його Церкви святої виступило тоді ціле пекло, а з пеклом тисячі тисячів жидів і поган. Вороги Ісуса були страшні і завзяті, адавалося, що злоба їх возьме верх, що вони переможуть і Його науку і Його учеників. А тимчасом пнакше сталося. Але чи згадаєте через що? От бачите, через ревність і молитву і то самих мужчин. Ісус покликав собі на поміч проти ворогів царства Божого не жінок, не дітей а самих чоловіків і оснував з них дванадцятьох а відтак ще з сімдесятьох перше апостольство молитви і апостольство праці для навернення невірних і безвірних людей.

А тепер скажіть, милі братя, скільки би то сплило добра і благословенства Божого на наші оселі, громад, на краї і на наші родини, еслиб так в різних потребах всі разом мужі запряглися до спільної молитви в Апостольстві і в нім так щиро і усердно благали Бога о поміч, як благав колись Мойсей, як благодли колись ученики Христові?! О, тоді

ли вони поверх 21
стали вже й акт обжалування за параграф 58 к. з. Гуцули спокійно вижидали на розправу.

Та тимчасом різні польські круги почали робити старання, щоби до розправи не допустити. А чому — це вже справа яких мотивів не тяжко догадатися.

Арештуваням Гуцулам роблено пропозиції, щоби вони внесли покайне письмо з заявою льоальности супроти Польщі та просили о застановлення справи та випущення на волю.

Та Гуцули не хотіли нічого чути про покайне письмо і просьбу о ласку, а домагалися переведення розправи.

Різні старання впливових польських кругів о висланя гуцульської депутації в цій справі до Варшави не повелися теж, бо не можна було найти охочих депутатів. Треба отже було готовитися до розправи, яка мала небавом відбутися.

Тимчасом ненадійно, в неділю 19. листопада м. р., в саме полудне, випущено з коломиїської тюрми 31 обжалованих за параграф 58 з. к. Гуцулів, а залишено тільки 2, Онуфрія Паланицю та Миколу Заморока.

Мало це статися наслідком рішення з Варшави, як кажуть на основі аболіції, ухваленої варшавським соймом.

Чи така аболіція існує та як вияснити поступовання це річ правничих кругів.

Польська цензура у Сх. Галичині.

Ляцькі цензори та прокуратори в краю доходять у своїй конфіскаційній горячці до такої люти проти всього, що є обявом нашого культурного життя, що нема вже просто такого українського видавництва якеб не потерпіло від їх наступів. Не тільки майже ціла наша національно-політична преса вже від ряду місяців не бачить денного світла. Не тільки заборонили Ляхи всяку популярну просвітну літературу та кинулися навіть на невинні часописи для наших дітей. Вони беруться вже й до таких неполітичних ви-

Ірландським президентом зістав вибраний Гріффіт. Ходять вісти, що Де Валера з своїми прихильниками буде вести дальше борбу.

Угри тужать дальше за своїм королем, та праця в тім напрямі не устре.

Часописи подають число помордованих большевика а с се показує, що то за нарід сі большевики.

Большевики замордували 28 Архієпископів і Єпископів, 1215 священників; 6575 професорів і учителів; 8.800 лікарів; 54.650 офіцирів; 10.500 офіцирів поліції; 260.000 жовнірів; 48.500 жовнірів поліції; 12.950 властителів більшої посілости; 12.590 властителів меншої посілости; 355.250 зарібників; 815.100 селян. З тих чисел можна зрозуміти, чому то тих большевиків називають червоними.

З Бразилії.

Губернатор стачу Багія прибув 17. с. м. до Куритиби, де мав бесіду до кількатисячного народу, в котрій представляв себе як найлучшого кандидата на віцепрезидента. З Куритиби має удатись до С. Павльо в тій самій цілі.

Кожного дня маємо тепер доволі дощу. Передминувшого тижня велика злива навістила Куритибу та наробила страшні шкоди. Улиці на низших місцях стояли під водою, так, що перехід майже був зовсім неможливий.

Новий адміністратор почти, п. Равль Азевидо, має прибути в Куритибу, щоби обняти уряд.

Пишуть часописи, що в Рію панує страшна спека. Нарід часто іде на беріг морський, щоби охолодитись.

Українці в Прудентополи околиці! Дня 1. лютого починається наука в школах українських. Не відтягайтеся, а записуйте свої діти до своїх рідних шкіл.

За Комітет будови нової української веркви в Куритибі:

о. Рафаїл Криницький ЧСВВ.,
Яків Стельмах.

Намірене на лютий.

(Для членів братства Н.С.Х.)

Розширене Апостольства Молитви між мужчинами.

От так вже сам Господь установив, що на сьому світі не так жінки і не так діти, як радше мужі, чоловіки служать при війську і борються з ворогами за правду, за святу віру, за вітчину, а до того ще й всюди у всіх річах провід ведуть. Все добро і все зло від них зачинаєся і через них усовершуєся. Куди вони звернуться, куди й другі за ними йдуть. Які мужі, такі й родини; які мужі такі громади; які мужі, така Церков Христова; які мужі, таке й царство Боже на землі. Чи ж то не правда?

От дивіть: Хто рядить і хто найбільше обстає за славою Церкви святої? Папи, єпископи, священники — самі мужі. А хто орудує судобою держави? Царі, королі, президенти, міністри, урядники — знова лиш самі мужі.

А возьмім родину. Не жінки в ній правлять а чоловіки. Най бл жінки і які святі і добрі були, най бл і як хотіли все по Божому уладити, то що може, як чоловіки їм на поперек становити?

А в громаді як? От і там лад, порядок, щастє і гаразд в руках чоловіка.

Як в ній начальники, радні, господарі і добрі і ревні за славу Боже, там гріху в їх селі не буде; а злі вони — там чисте цекло настане.

Так воно є всюди на цілім світі.

Але тепер, милі братя, спитаєте нас: в який то спосіб мають ті чоловіки, мужі провадити свої справи, чи то в Церкві, чи державі, чи громаді,

щоб з них вийшов добрий хосен? В який спосіб повинні вони боротися з ворогами за віру, за вітчину, за царство Боже, щоби їх напевно поконати?

На се відповімо вам приміром.

Було се давно, ще за часів Мойсея. Жидівський нарід переходив тоді через пуствию а на дорозі зайшли йому доругу вороги.

— Збери сильних мужів, — сказав Мойсей до начальника війська. Той по-

Божого на наші оселі, громади, на криї і на наші родини, еслиб так в ріжних потребах всі разом мужі запряглися до спільної молитви в Апостольстві і в ній так щиро і усердно благали Бога о поміч, як благав колись Мойсей, як благали колись ученики Христові?! О, тоді певно ми скорше поконали б ворогів Божих, тоді придбали б ми не для одної душі вічне спасене.

Просім отже в сім місяці Пресв. Серце Христове, щоб Воно склонилося чим скорше до студенних сердець мушин щоб воно їх розігріло любовю до Себе і притягнуло їх як найбільше до Апостольства Молитви.

ПЕРША І НАЙСТАРША ТОРГОВЛЯ В АНТОНІО ОЛІНТО

Теодора Шнира

посідає на складі все, що входить в т. з. Seccos e Molhados а іменно: ріжнородної якости полотно, фазенти і армарінєс, хустки, коци, капелюхи, каземіри, готові убраня, начиня кухоні, рільнічі знарядя, всілякі обувя так для мушин як для жіщин, ріжні річи з римарських і ковальських виробів. Має також все на складі найліпшої марки, муку, каву, цукор, сіль, перець, нафту, сірники і преріжна всячина.

Ріжні напитки, почавши від таной, але міцної мов оковита, горіаки, а скінчивши на дорогих винах. — Купую все і продаю все. — Ціни як найдешевші. Українці з А. Олінто памятайте на клич: "Свій до свого"! Тому не омийайте свого котрий нераз з Вами ділив добре і зле і не в однім помагав.

ALFREDO SCHYR

Estação de Camete

col. Antonio Olynto,

— Новий лікар у Прудентополи —

Dr. ROMULO CARDILLO

Clinica medica e cirurgica

Лічить недуги мушин і жіщин так внутрішні як і зовнішні. Приймає недужих від 8—11 год. рано і від 2—5 по полудни.

Мешкає в ринку, в домі, де мешкав Др. Лінс.

Ширіть „ПРАЦЮ“!

Складайте на сироти у Галичині.

КРАВЧАРНЯ „ПРАПОР“
МИХАЙЛА ТИХОГО
 в Прудентополи.

Виготовляє всякі роботи, які лиш входять в сфери кравецтва; убрання після бажанья від найтанших до найдорозших, після найвищої моди і крою, по цінах уміркованих.

ALFAIATARIA „ПРАПОР“.
de MIGUEL TÊCHY.
 Prudentopolis — Paraná — Brazil

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Костя Одрецького
В АНТОНІО РЕБОУСАС — ПАРАНА.

Один з найбільших і найстарших склепів в цілім муніципію Іраті.

Продаю товари різномодні — яких справді хто забажає — фазенда; залізо; знаряди домашні, кухонні, і усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

НАПИТКИ РІЗНОРОДНІ. — СКУПОВУЮ ГЕРВУ.

На складі: кава, цукор, усі споживчі товари. Капелюхи, стрільні артикули, окраси зі золота як: брошки, перстені, ланцюжки до годинників і т. д.

Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Konstantino Odreckyi.
 Antonio Rebouças — Paraná.

Кривава книга

40) **МАТЕРІАЛИ ДО ПОЛЬСЬКОЇ ІНВАЗІЇ НА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ 1918/1919 РОКУ.**

(Дальше).

Як ми прийшли до табору, всюди ще зеленіла трава й листя на деревах. Тепер з них ні сліду. Люди повискубували траву зі землі й пообривали листя з дерев та полі. Всі повиснажувані, ходять немов живі трупи зі западеними лицами й очима. Багато вже обезсилених до такої ступені, що не може піднятися.

ПОЗІР! — ПОЗІР!
УКРАЇНЦІ В ПРУДЕНТОПОЛІ І ОКОЛИЦЯХ!

Теодор Савечка

отворив робітню ковальську. Може кожний дістати з доброї сталі фойси, сокири, серпи поодинокі або й тузінами. Кує вози, направляє ушкоджені й виконує взагалі всякі роботи, входячі в обсяг цього фаху. Робота совісна — ціни приступні.

Кожний Українець повинен се вже раз зрозуміти, щоб лиш своїх ремісників підпирати!

Theodor Savetchka
 Prudentopolis Paraná

Позір Українці оселі Прудентопільської!

Заким маєте гадку іти в процес, або до суду то вступіть, та порадьтеся п. В. Лопатюка. Всякі записи, розписи, рекремента, щоб они були добрі, мусять бути добре зроблені. Зробити може найлучше, лиш свій чоловік. Тому ідіть, пролозіть своєю українською мовою, а п. Василь Лопатюк залагодить добре, і тай тано.

Др. Мирослав Шеліговский

ЛІКАР І ОПЕРАТОР
CURITYVA
 Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні. Посторонних слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічить лучами «Roentgen». Посідає власну лабораторію до оглядин хемічних і мікроскопових, та всяких інших оглядин крові в слабостях внутренних. Порада устно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.

CONSULTORIO
CIRURGICO — MEDICO

Dr. José Mendes de Araujo

Бувший славний асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить з великим успіхом слабости жінок і дітей.

Dr. José Queiroz Guimarães

Бувший асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить успішно слабости нервові, недуги жінки і дітей.

При ліченю недуг крові уживаєсь 914 і 606.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА
ЛІНІЯ ЕСПЕРАНСА — ПРУДЕНТОПОЛІС

Поручаємо наш ново-отворений склеп, в котрім мож набути всего — добре і тане. Маємо всякі матерії, капелюхи, убрания готові, пали парасолі, як також всякого рода заліззя.

Продаємо сіль, муку, каву в зернятах і мелену і все, що тільки забажаєте.

Ціни умірковані і продається все танше як у інших торговлях.

Купуємо, герву, мід, віск, масло і прочі продукта кольоніяльні.

Пам'ятайте, що вже раз треба поняти сей великий клич: „СВІЙ ДО СВОГО!“

З глибоким поважанєм
Семчишин — Опушкевич & Спілка

Українці, котрі суть на листах військових, а раді-би себе звільнити від війська повинні задалегіть виробити звільнене. Час на се виходить до 15. листопада. З тими рекрементами удавайтеся до п. В. Лопатюка. Сей чоловік вже много увільнив, то і тепер увільнить. Представте свої причини, та не відкладайте. Ідіть до Українця бо нині клич: „Свій до свого з всіми потребами!“

В. Кун і Син.
Іпіранга — Гважувіра — Парана

Поручаю мій склеп при фабриці капелюшків, купую всякі продукти кравчі, продаж гуртовна і деталічна.

W. Kuhn & Filho,
 Guajuvira Paraná

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛЕП
ВАСИЛЯ ВОИТОВИЧА
 у Прудентополи

Містить усякі найпотрібніші знаряди господарські — рільничі, як також різного рода матерії, від найтанших до найдорозших: касеміри, чисто вовняні пали, готові убрания, коци, полотна, хустки, стяжки, капелюхи солом'яні, нитки до шитя, вишиваня і ручних робіт, зимові шалі, перфуми, перфумоване мило, скло, начиня кухонне, залізо, машини до шитя, порох, шріт, фугети, славна паста «фаворита», шнурівки, книжки, та прибори шкільні.

Напитки краєві і заграничні.

На складі завжди: хміль, олій до фарб, свічки стеаринові, а подостатком муки найліпших марок, соли меленої, грубої і рефінованої столової, нафта, тютюн, риж, цукор, фарина кукурузяна і мандькова, фасоля, кава палена і зернятами, чай з Індій.

Скуповую на більшу скалю герву і інші продукта кольоніяльні.

Wasilio Waitovycz
 Prudentopolis Paraná

СКЛЕП
НИКИТИ ДОНЯКА
 в місті Іраті

є знанній усім, так в Іраті як і з подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив еще в р. 1908 у великим мурованим домі враз з приютом для подорожуючих до Прудентополя і звідтам до Іраті. Кожний, хто заїде у його дім, знайде вигідну обслугову, як також зможе набути у склепі усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Купую герву-мате і інші продукти хліборобські.

В разі потреби винаймаєсь власна фіра до Прудентополя і кольної Іраті.

Федір Шнайдер

— в Портон —

подає до відома пп. Кольоністів, що його

ФАБРИКА ОЛІЮ

купує насіне лену і конопель, як також прядиво льняне і конопельне. Одно кильо насіня є лену платить по 400 реїсів; насіне конопель по 500 реїсів. Прядиво чисте 1 кильо 1\$300 і більше.

Пишіть:

Theodor Schneider
 Portão Paraná

Або через посередництво Григорія Тандри — Портон.

(Дальше).

Як ми прийшли до табору, всюди ще зеленіла трава й листя на деревах Тепер з них ні сліду. Люди повискубували траву зі землі й пообривали листя з дерев та поїли. Всі повиснажували, ходять немов живі трупи зі западеними лицами й очами. Багато вже обезсиленних до такої ступені, що не може піднятися з барлога й ділки серед мук жде на смерть, як на спасене. В таборі царить страшна епідемія тифу, горячки й червінки. Денно вмирає приблизно 50 людей. Нема жадних ліків ні лікарської опіки. Між полоненими є 2 наших медиків та вони безсильні. Одно, що роблять — це переносять найтяжче хорих до т зв, шпиталю, який віддалений від других бараків на кількадесять кроків й ту хорі догасають. По таборі ходять польські жовнирі й побивають тих напівживих трупів в лахміттях нагайками. Всюди роздаються проймаючі крики божевільних, яких ніде не вивозять. Решта сидить по кутках на пів голих й беззвинно оббирає себе з насікомих, якими люде обеппані немов порохом. Справді картина гідна уяви Данта. Раз прийшов оглядати наш табор якийсь французський полковник та Поляки сказали, що ми більшевики, отже він не хотів знами говорити, махнув тільки рукою й пішов. Також сповістили нас, що має приїхати до Берестя американський делегат Моргентав. Ми написали розпучливе письмо до наших американських земляків з проханням о поміч, о біля, але чи воно дійшло їх рук не знати, бо письмо пішло до таборової канцелярії, яка певно його знищила. Не ма сумніву, що коли наші представитва й культурна суспільність світа не вставляється за нещасними жертвами польських кровопійців, то до 2-ох місяців не остане живим в таборі ні один чоловік. В наслідок інтервенції американської місії табор цей мав бути розвизаний, та Поляки знехтували, як звичайно цей крок американських представників і табор існує далі і далі тисячі неповних Українців переходить цекольні муки, які завдають їм польські „нацифікатори Східної Галичини. В берестейськім таборі згнуло за час від 27 липня до 4 вересня 1919 р., себто за 38 днів з голоду тифу і побоїв 724 приміщених там Українців.

Бувший асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить успішно слабости нервові, недуги жінщини і дітей.

При ліченю недуг крови уживаєсь 914 і 606.

Ціни приступні. В заведеню візита коштує 5\$, в домі слабого 10\$.

Поза містом платиться від години.

GUARAPUAVA, Praça 7 de Setembro

BEVAM AS CERVEJAS
da

ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

Atlantica

Luzitana

Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОВУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюлхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОВИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова воде.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насіне ячменю за контрактом і продаємо вибране насіне ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополи в домі п. М. Козловского.

Купую герву-мате і инші одутка хліборобські.

В разі потреби винаймаєсь власна фіра до Прудентополи і кольнії Іраті.

Portão Parana
Або через посередництво Іригорія Гадри — Портон.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА
ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

ІРАТІ — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті і подальших околиць товари нашого склепу, який є завжди заосмотрений в ріжнородні фазенди, Seccos e Molhados, залізя, начине кухонне і прочі зняряди рільничі.

СКУПОВУЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і инші продукта кольовіальні.

Випродаж гуртовна і деталічна.

Для пп. Каросників кукурузи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVYCH

Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Parana.

Одинока українська фабрика цукорків
ІВАНА КУТНОГО

CURITYBA — MARTINS AFFONSO № 6.

Виробляє ріжнородні цукорки ріжного смаку і зовнішної форми.

Досі у Парані не було української фабрики цукорків а коли она існує від двох місяців спішить з замовленнями. По цукорки пішить і голосіться до ІВАНА КУТНОГО в Куритибі.

CASA „DNISTER“

НАЙБІЛЬШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП В УНІЙОВ ДА ВІКТОРІЯ,
КУЧМИ І ДУНЦЯ.

Маємо на складі ріжнородні товари, як: фазенда, армариньо — начине, кухонне, напитки краєві і заграничні, залізо і всякі продукта споживчі.

Також виконуємо кравецьку роботу після замовлень.

ЦІНИ НАЙПРИСТУПНІЙШІ.

Українці! Попирайте завжди лиш своїх!

CASA „DNISTER“
de Kutchma & Dunetz.

Rua Vidconde e Nacar — União da Victoria — Parana.

Печатня оо. Василян в Прудентополи.